

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін

СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна)

«ЕТИКА ТА ЕСТЕТИКА»

Розробник:
ІЛЬЧЕНКО Алла,
доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін,
к.пед.н., доцент

Полтава, 2023 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Етика та естетика
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	Міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін
Контактні дані розробників, залучених до викладання	<i>Викладач:</i> Ільченко Алла Михайлівна, к. пед. н., доцент, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін <i>Контакти:</i> ауд. 454, навчальний корпус № 4 e-mail: alla.ilchenko@pdaa.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/ilchenko-alla-myhaylivna
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти Другий (магістерський) рівень*
Спеціальність	міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна

*для галузі знань 21 Ветеринарна медицина

Заплановані результати навчання

Мета навчальної дисципліни: ознайомлення здобувачів вищої освіти з особливостями розвитку етичної та естетичної думки, теоретико-методологічними та практичними основами етики та естетики як наук, формування у майбутніх фахівців необхідних теоретичних знань та практичних навичок для свідомого ставлення до своєї майбутньої професійної діяльності, набуття і вдосконалення індивідуальної культури, системи цінностей, оцінок, смаків та ідеалів, шляхів їх формування в сучасних умовах.

Основні завдання навчальної дисципліни: визначення і дослідження предмету і методу етики та естетики, історичного розвитку моралі: етичних теорій і концепцій, природи, сутності і специфіки, закономірностей розвитку і функціонування моралі в суспільстві, її взаємозв'язку з іншими формами матеріального і духовного життя суспільства, вищих моральних цінностей людства та проблем моральної культури суспільства й особистості, прищеплення здобувачам вищої освіти навичок та вмінь, необхідних для успішної професійної діяльності, творчої самореалізації у громадському та культурному житті, сприяння самовдосконаленню та вихованню моральної та естетичної свідомості.

Компетентності:

загальні:

ЗК 2. Вміння виявляти, ставити, вирішувати професійні та життєві проблеми на основі етико-естетичних міркувань (мотивів).

ЗК 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, уміння використовувати їх у професійній і соціальній діяльності.

ЗК 9. Здатність дотримуватися загальноприйнятих норм поведінки та моралі в міжособистісних відносинах.

Результати навчання:

РН 9. Демонструвати уміння діяти соціально, відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), поєднувати глибокі професійні знання з фундаментальними моральними, правовими, етичними принципами та естетичними цінностями.

РН 12. Уміти застосовувати творче мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у професійній діяльності, здатність навчатись, вибудовуючи свою діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності.

Методи навчання: словесні (лекція, розповідь-пояснення, бесіда проблемно-пошукового характеру, діалог); наочні (пояснювально-ілюстративний), практичні (практичні завдання, робота з

навчально-методичною літературою); методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу, навчальні дискусії; метод використання життєвого досвіду); методи стимулювання, мотивації й обов'язку (роз'яснення мети навчального предмета, висування вимог до вивчення предмета, оперативний контроль), інтерактивні методи (робота в групах, навчальні дискусії, тренінги); комп'ютерні і мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання).

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин										
	денна форма						заочна форма				
	усього	у тому числі					усього	у тому числі			
		л	п	лаб.	н/п	с.р.		л	п	лаб.	с.р.
Тема 1. Предмет і завдання етики. Мораль як соціальний феномен.	10	2	2	-	-	6	10	2	2	-	6
Тема 2. Головні етапи історичного розвитку етичної думки.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	10
Тема 3. Поняття, структура і категорії моральної свідомості.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	10
Тема 4. Моральні виміри спілкування.	10	2	2	-	-	6	10	2	-	-	8
Тема 5. Національна етика. Сімейна етика. Релігійна етика. Біоетика.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	10
Тема 6. Професійна етика.	10	2	-	-	-	8	10	-	-	-	10
Тема 7. Визначення та сутність поняття «естетика». Основні категорії естетики.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	10
Тема 8. Специфіка і структура естетичної свідомості.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	10
Тема 9. Мистецтво як естетичне явище. Мистецтво ХХ ст. в контексті західно-європейської естетики.	10	-	-	-	-	10	10	-	-	-	10
В т.ч. індивідуальні завдання (контр. робота)	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	10
Усього годин	90	16	14	-	-	60	90	4	2	-	84

Оцінювання результатів навчання

Результати навчання	Форми контролю
РН 9. Демонструвати уміння діяти соціально, відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань	- робота на лекціях, конспектування;

(мотивів), поєднувати глибокі професійні знання з фундаментальними моральними, правовими, етичними принципами та естетичними цінностями. РН 12. Уміти застосовувати творче мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у професійній діяльності, здатність навчатись, вибудовуючи свою діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності.	<ul style="list-style-type: none"> - опитування, участь у дискусіях; - виконання практичних завдань; - підготовка реферату, доповіді з мультимедійною презентацією, - тестування; - залік
---	--

Форми контролю результатів навчання (денна форма навчання)

Результати навчання	Форми контролю результатів навчання					Разом
	Робота на лекціях, конспектування	Опитування, участь у дискусіях	Самостійна робота		Тестування	
			Практичні завдання	Реферат, доповідь, презентація		
РН9	8	10	14	10	8	50
РН12	8	10	13	10	9	50
Разом	16	20	27	20	17	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти					Разом
	Робота на лекціях, конспектування	Опитування, участь у дискусіях	Тестування	Самостійна робота		
				Практичні завдання	Реферат, доповідь, презентація	
Тема 1. Предмет і завдання етики. Мораль як соціальний феномен.	2	-	17	3	10	5
Тема 2. Головні етапи історичного розвитку етичної думки.	2	4		3		9
Тема 3. Поняття, структура і категорії моральної свідомості.	2	4		3		9
Тема 4. Моральні виміри спілкування.	2	4		3		9
Тема 5. Національна етика. Сімейна етика. Релігійна етика. Біоетика.	2	4		3		9
Тема 6. Професійна етика.	2	-		3		5
Тема 7. Визначення та сутність поняття «естетика». Основні категорії естетики.	2	4		3		9
Тема 8. Специфіка і структура естетичної свідомості.	2	-		3		5
Тема 9. Мистецтво як естетичне явище. Мистецтво ХХ ст. в контексті європейської естетики.	-	-		3		20
Реферат, презентація	-	-	-	-	10	20
					10	

Разом	16	20	17	27	20	100
--------------	----	----	----	----	----	-----

Форми контролю результатів навчання (заочна форма навчання)

Результати навчання	Форми контролю результатів навчання						Разом
	Робота на лекціях, конспектування	Опитування, участь у дискусіях	Самостійна робота			Тестування	
			Практичні завдання	Реферат, доповідь, презентація	Контроль на робота		
PH9	2	2	14	10	14	8	50
PH12	2	2	13	10	14	9	50
Разом	4	4	27	20	28	17	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни (заочна форма навчання)

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти						Разом
	Робота на лекціях, конспектування	Опитування, участь у дискусіях	Тестування	Самостійна робота			
				Практичні завдання	Реферат, презентація	Контрольна робота	
Тема 1. Предмет і завдання етики. Мораль як соціальний феномен.	2	4	17	3	-	-	26
Тема 2. Головні етапи історичного розвитку етичної думки.	-	-	-	3	-	-	3
Тема 3. Поняття, структура і категорії моральної свідомості.	-	-	-	3	-	-	3
Тема 4. Моральні виміри спілкування.	-	-	-	3	-	-	3
Тема 5. Національна етика. Сімейна етика. Релігійна етика. Біоетика.	-	-	-	3	-	-	3
Тема 6. Професійна етика.	-	-	-	3	-	-	3
Тема 7. Визначення та сутність поняття «естетика». Основні категорії естетики.	2	-	-	3	-	-	5
Тема 8. Специфіка і структура естетичної свідомості.	-	-	-	3	-	-	3
Тема 9. Мистецтво як естетичне явище. Мистецтво ХХ ст. в контексті європейської естетики.	-	-	-	3	-	-	3
Реферат, презентація	-	-	-	-	10	10	20
Індивідуальне завдання (контр.роб)	-	-	-	-	-	28	28
Разом	4	4	17	27	20	28	100

Шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти

Робота на лекціях, конспектування (0 – 2 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	здобувач вищої роботи активно працює на лекційному занятті, бере участь в обговоренні важливих питань лекції, всі питання теми розкриті у конспекту відповідно до плану, змістовно, логічно, послідовно.
1	здобувач вищої роботи не бере активної участі в обговоренні важливих питань лекції, але всі питання теми розкриті у конспекту відповідно до плану.
0	здобувач вищої роботи не працює на лекційному занятті, немає конспекту.

Опитування, участь у дискусіях (0 – 4 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, виявляє повне розуміння його змісту; обґрунтовує власні думки; демонструє вміння діяти соціально, відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), поєднує глибокі професійні знання з фундаментальними моральними, етичними принципами та естетичними цінностями; застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій, наводить необхідні приклади, аргументує їх; уміє застосовувати творче мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у професійній діяльності, демонструє на високому рівні здатність навчатись, вибудовуючи свою діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності; активно бере участь у дискусіях, диспутах, виявляє ініціативу; вибудовує свою навчальну діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності; дотримується норм сучасної літературної мови;
3	здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, виявляє належне розуміння його змісту, але припускається незначних помилок, які самостійно виправляє після зауважень викладача; демонструє вміння діяти соціально, відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), поєднує професійні знання з фундаментальними моральними, правовими, етичними принципами та естетичними цінностями; застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій з допомогою викладача, наводить необхідні приклади, аргументує їх; уміє застосовувати аналітичне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у професійній діяльності; демонструє на достатньому рівні здатність навчатись, вибудовуючи свою діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності; бере участь у дискусіях, диспутах; виявляє ініціативу; вибудовує свою навчальну діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності; дотримується норм сучасної літературної мови;
2	здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень теми з дисципліни, викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує власні думки; пов'язує теоретичний матеріал з практичними вміннями з допомогою викладача; участь у дискусіях, диспутах бере не охоче, не виявляє ініціативу; демонструє на середньому рівні базові науково-теоретичні знання і практичні вміння; вибудовує свою навчальну діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності; дотримується норм сучасної літературної мови;
1	здобувач вищої освіти не виявляє знань більшої частини навчального матеріалу, допускає суттєві помилки, що можуть спотворювати зміст питань; не вміє

	глибоко і переконливо обґрунтовувати власні думки і відчуває труднощі під час добору прикладів та поєднання теорії з практичними навичками; участь у дискусіях, диспутах бере не охоче, не виявляє ініціативу; демонструє на низькому рівні науково-теоретичні знання і практичні уміння; не завжди вибудовує свою навчальну діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності; частково дотримується норм сучасної літературної мови;
0	відповідь відсутня або неправильна; здобувач вищої освіти не бере участь у дискусіях; не виявляє ініціативу; не демонструє науково-теоретичні знання і практичні уміння; не вибудовує свою навчальну діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності; не дотримується норм сучасної літературної мови;

Тестування (0-17 балів)

Кількість балів	Критерії оцінювання
0-17	За кожну правильну відповідь 1 бал (17 питань)

Самостійна робота:

Виконання практичних завдань (0-3 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	завдання самостійної роботи з теми виконані відповідно до методичних рекомендацій у повному обсязі з демонструванням здатності знаходити компромісні рішення при здійсненні спільної діяльності, уміння налагоджувати ефективні ділові комунікації, що відповідають універсальним етичним нормам, уміння діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), поєднувати глибокі професійні знання з фундаментальними моральними та естетичними цінностями.
1-2	завдання самостійної роботи з теми виконані не всі, або мають неточності чи незначні помилки з частковим демонструванням здатності знаходити компромісні рішення при здійсненні спільної діяльності, уміння налагоджувати ефективні ділові комунікації, що відповідають універсальним етичним нормам, уміння діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), поєднувати глибокі професійні знання з фундаментальними моральними та естетичними цінностями.
0	завдання самостійної роботи не виконані, або виконані неправильно, здобувач вищої освіти не демонструє здатність знаходити компромісні рішення при здійсненні спільної діяльності, уміння налагоджувати ефективні ділові комунікації, що відповідають універсальним етичним нормам, уміння діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), поєднувати глибокі професійні знання з фундаментальними моральними та естетичними цінностями.

Реферат (0-10 балів)

Кількість балів	Критерії оцінювання
9-10	виконані всі вимоги до написання і захисту реферату; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців; сформульовані чіткі завдання дослідження; логічно викладена власна позиція; зміст реферату відповідає темі, що розкрита повністю; сформульовані

	висновки відповідно до завдань; витриманий обсяг реферату; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення; дані правильні відповіді на додаткові питання; вибудовує свою діяльність на базі принципів професійної етики та персональної відповідальності з дотриманням принципу автономної та якісної роботи щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, академічної доброчесності, в процесі доповіді демонструє на високому рівні сформовані навички ділової комунікації, етики та естетики.
6-8	виконані всі вимоги до написання і захисту реферату; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців; сформульовані чіткі завдання дослідження; логічно викладена власна позиція; зміст реферату відповідає темі, що розкрита повністю; сформульовані висновки відповідно до завдань; витриманий обсяг реферату; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення; відповіді на додаткові питання не повні; вибудовує свою діяльність на базі принципів професійної етики та персональної відповідальності з дотриманням принципу автономної та якісної роботи щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, академічної доброчесності, в процесі доповіді демонструє на достатньому рівні засвоєні знання з етики та естетики.
3-5	основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки; не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі; наявні певні неточності у викладенні матеріалу; вимоги щодо оформлення реферату дотримані; на додаткові питання дані неповні відповіді; здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє на середньому рівні засвоєні знання з етики та естетики.
1-2	є істотні відступи від вимог до реферування, зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання; висновки відсутні; здобувач вищої освіти в процесі доповіді не розкриває повно тему реферату, не вибудовує свою діяльність на базі принципів професійної етики та персональної відповідальності; демонструє на низькому рівні засвоєні знання з етики та естетики.
0	реферативна робота не виконана.

Мультимедійна презентація (0-10 балів)

Кількість балів	Критерії оцінювання
9-10	у презентації відображено глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених задач. Під час аналізу-інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, є власне ставлення до проблеми. Малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації. Робота виконана творчо і самостійно з дотриманням принципів професійної етики та персональної відповідальності, академічної доброчесності; презентація характеризується оригінальністю з дотриманням вимог.
6-8	презентація має чіткі цілі, відповідні завдання з теми; представляє собою інформацію з різноманітних джерел, структуровану у формі опорного конспекту, зрозумілу для аудиторії; зроблений акцент на важливих питаннях теми, здобувач дотримується принципів професійної етики та персональної відповідальності, академічної доброчесності, демонструє на достатньому рівні знання з психології особистості.
3-5	презентація сфокусована на темі, але висвітлює її змісту частково; наявна певна організаційна структура; можуть бути незначні помилки чи незрозумілості, вибудовує свою діяльність на базі принципів професійної етики та персональної відповідальності, академічної доброчесності, демонструє на середньому рівні знання з психології особистості.
1-2	презентація сфокусована на темі, але не висвітлює її змісту; організаційна структура не логічна; можуть бути значні помилки чи незрозумілості, не

	дотримується принципів професійної етики та персональної відповідальності, академічної доброчесності, демонструє на низькому рівні знання з психології особистості
0	презентація не виконана.

Контрольна робота (для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання) – 0 – 28 балів

Кількість балів	Критерії оцінювання
24-28	виконані всі вимоги до написання і захисту контрольної роботи; у вступі визначена проблема й обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців минулого й сучасності; сформульовані чіткі завдання контрольної роботи; в основній частині контрольної роботи повно розкрито зміст теми; логічно викладена власна позиція; сформульовані висновки відповідно до завдань; оформлення рекомендованих джерел інформації здійснено у відповідності до бібліографічного стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація»; витриманий обсяг контрольної роботи, дотримані вимоги до її зовнішнього оформлення; дані правильні відповіді на додаткові питання під час захисту контрольної роботи;
16-23	виконані всі формальні вимоги до написання й захисту контрольної роботи; у вступі проблема позначена, але недостатньо обґрунтована її актуальність; зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему науковців минулого й сучасності; визначені завдання контрольної роботи; в основній частині контрольної роботи зміст реферату відповідає темі, що розкрита достатньо повно, викладена власна позиція; сформульовані висновки; оформлення рекомендованих джерел інформації здійснено у відповідності до бібліографічного стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація»; витриманий обсяг контрольної роботи, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення; дані не достатньо повні відповіді на додаткові питання під час захисту контрольної роботи;
8-15	основні вимоги до контрольної роботи і її захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки: у вступі не достатньо обґрунтовано актуальність проблеми, аналіз різних точок зору науковців даної проблеми не зроблений, завдання не визначені, або визначені не правильно; в основній частині контрольної роботи тема не розкрита повно, наявні певні неточності у викладенні матеріалу; висновки не чіткі, або не відповідають визначеним завданням; оформлення рекомендованих джерел інформації не здійснено у відповідності до бібліографічного стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація»; на додаткові питання дані неповні відповіді;
1-7	є істотні відступи від вимог до написання і захисту контрольної роботи, зокрема: у вступі не обґрунтовано актуальність питання, не визначені завдання дослідження, або визначені неправильно; не зроблений аналіз поглядів різних науковців на обрану проблему; в основній частині контрольної роботи визначена тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки у змісті; висновки не відповідають завданням або відсутні; оформлення рекомендованих джерел інформації не здійснено у відповідності до бібліографічного стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація»; на додаткові питання не дані відповіді;
0	контрольна робота не виконана.

Трудомісткість

Загальна кількість годин – 90.

Кількість кредитів – 3.

Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти пропустив заняття, він зобов'язаний відпрацювати його й виконати завдання згідно методичних рекомендацій до семінарських занять та самостійної роботи.

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Є можливість опанування навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами академічної мобільності регламентуються Положенням про 15 академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті (розповсюджується лише на обов'язкові компоненти освітньої програми або їх частини) перед опануванням даної освітньої компоненти. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

робоча програма навчальної дисципліни, анотація, презентації.

Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Етика. Естетика: підручник / за ред. В. Панченко. К. : Центр навчальної літератури. 2019. 432 с.
2. Етика та естетика: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 204 с.
3. Левчук Л.Т., Панченко В.І., Оніщенко О.І., Кучерюк Д.Ю. Естетика. К. : Центр навчальної літератури. 2019. 518 с.
4. Тетарчук І. Етика та естетика : навчальний посібник для підготовки до іспитів. К. 2020. 316 с.

5. Чистіліна Т. Етика та естетика : навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури. 2019. 304 с.

Допоміжні

1. Аболіна Т.Г., Нападиста В.Г., Рихліцька О.Д. та ін. Прикладна етика : навч. посіб. / за ред. Панченко В.І. К. : «Центр учбової літератури», 2012. 392 с.
2. Анучина Л.В. Соціальне призначення мистецтва в різні культурні епохи : навч. посібник. Х.: Регіон-інформ, 2003. 96 с.
3. Естетика: навч. посібник. / за ред. В.О. Лозового. К. : Юрінком Інтер, 2005. 208 с.
4. Етика і психологія ділового спілкування : навчально-методичний посібник для студентів напряму «Документознавство та інформаційна діяльність» / Автор-упорядник К.В. Джеджера. Рівне : РДГУ, 2011. 240 с.
5. Етика та естетика : підруч. для студ. ВНЗ реком. МОНУ / за ред. В.Л. Петрушенка. Львів : Новий Світ. 2000, 2008. 240 с.
6. Ільченко А.М. Методичні рекомендації до семінарських занять з навчальної дисципліни «Етика та естетика» для здобувачів вищої освіти. Полтава : ПДАА, 2020. 20 с.
7. Ільченко А.М. Методичні рекомендації для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Етика та естетика» для здобувачів вищої освіти. Полтава : ПДАА, 2020. 28 с.
8. Кубрак О.В. Етика ділового та повсякденного спілкування : навч. посібник. Суми : Університетська книга, 2005. 222 с.
9. Малахов В.А. Етика. Курс лекцій: навч. посібн. 4-те вид. К. : Либідь, 2002. 199 с.
10. Тофтул М.Г. Етика : навч. посібник. К.: Академія, 2006. 416 с.
11. Чмут Т.К. Етика ділового спілкування : курс лекцій. К. : МАУП. 1999. 203 с.
12. Юрій М.Ф. Етика: підручник. К. : Дакор, 2006. 320 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет:

1. Гриценко Т.Б. Етика ділового спілкування: навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2007. 344 с. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-132.html>
2. Мовчан В.С. Етика : навчальний посібник. К. : Знання, 2007. 483 с. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-169.html>
3. Петрушенко В.Л. та ін. Етика та естетика : навчальний посібник. Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2008. 180 с. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-126.html>
4. Шеломенцев В.М. Етикет і сучасна культура спілкування: навчальний посібник. К. : Лібра, 2003. 416 с. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-170.html>